

САОПШТЕЊЕ

број 111 • год. LX, 30.04.2010.

Статистика животне средине

3С10

СРБ 111 3С10 300410

Заштита од штетног дејства вода и уређење водотока

Саопштење садржи изабране статистичке податке из области заштите од поплава и уређење река, одводњавања земљишта, заштите земљишта од ерозије и уређење бујица. Табеларно су приказани претходни подаци о површинама и објектима поплавленим спољним и унутрашњим водама, површинама и објектима брањеним од поплава и одводњавању (са стањем 31.12.2009).

Укупна површина поплавлена спољним водама у 2009. години већа је за 5% у односу на референтни период у 2008. години. Удео коришћеног пољопривредног земљишта у укупним површинама поплавленим спољним водама у 2009. години износи 38%, док је у истом периоду 2008. године тај удео износио 33%.

Укупна површина брањена од поплава у 2009. години већа је за 1,9% у односу на референтни период 2008. године. Од тога, брањено је 7,3% мање коришћене пољопривредне површине него у 2008. години.

У 2009. години системом за одводњавање покривено је више површине него у 2008. години, за 8,5%, при чему је број црпних станица за 3% већи од броја црпних станица у 2008. години. Површина еродираниог земљишта у 2009. години већа је 2,6 пута од оне у 2008.

Подаци се односе на Републику Србију и њена подручја. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Заштита од штетног дејства вода и уређење водотока¹⁾

Стање 31.12.2009.

	Република Србија		
	укупно	централна Србија	Војводина

Површина и објекти поплавлени спољним водама

Укупна површина, ha	15 755	7 755	8 000
Коришћена пољопривредна површина, ha	5 995	3 995	2 000
Насеља, број	32	25	7
Зграде, број	165	95	70
Индустријски објекти, број	176	174	2
Остали привредни објекти, број	2	2	-
Железничке пруге, km	12	9	3
Путеви, km	56	50	6

Површина и објекти поплавлени унутрашњим водама

Укупна површина, ha	33 480	4 980	28 500
Коришћена пољопривредна површина, ha	16 780	4 780	12 000
Насеља, број	56	40	16
Зграде, број	109	29	80
Индустријски објекти, број	137	137	-
Остали привредни објекти, број	2	2	-
Железничке пруге, km	3	0	3
Путеви, km	25	11	14

¹⁾ Претходни подаци.

Заштита од штетног дејства воде и уређење водотока¹⁾ (наставак)

Стање 31.12.2009.

	Република Србија		
	укупно	централна Србија	Војводина

Површине и објекти брањени од поплава

Укупна површина брањена од поплава, ha	1 999	1 237	762
Коришћена пољопривредна површина, ha	1 869	1 245	624
Број насеља	563	392	171
Број индустријских објеката	442	316	126
Број осталих привредних објеката	1 312	1 024	288
Железничке пруге, km	983	705	278
Путеви, km	2 558	1 807	751
Укупна дужина насипа, km	3 032	1 895	1 137

Одводњавање

Укупна површина обухваћена системом за одводњавање, ha	2 243	596	1 647
Коришћена пољопривредна површина, ha	1 898	466	1 432
Укупна одводњавана површина, ha	1 916	440	1 476
Коришћена пољопривредна површина, ha	1 648	374	1 274
Црпне станице, број	226	74	152

Ерозија земљишта

Земљиште нападнуто ерозијом, km²	3201	3201	-
Смирено земљиште, km ²	505	505	-

¹⁾ Претходни подаци.

Поплаве и заштита од вода 2002, 2005, 2008.

	Република Србија								
	укупно			централна Србија			Војводина		
	2002	2005	2008	2002	2005	2008	2002	2005	2008

Површине и објекти поплавлени спољним водама

Укупно, хиљ. ha	252	378	15	244	261	7	8	117	8
Коришћена пољопривредна површина, хиљ. ha	175	274	5	173	185	3	2	88	2
Број насеља	134	149	21	127	128	14	7	21	7
Број индустријских објеката	91	92	6	89	90	4	2	2	2
Железничке пруге, km	105	217	12	102	188	9	3	29	3
Путеви, km	510	786	68	504	532	62	6	254	6

Површине и објекти брањени од поплава

Дужина насипа, km	3 223	4 713	3 307	1 892	1 967	2 015	1 331	2 746	1 292
Укупна површина брањена од поплава, хиљ. ha	1 338	1 264	1 962	668	719	1 216	670	545	746
Коришћена пољопривредна површина, хиљ. ha	1 098	1 016	1 742	520	562	1 086	578	454	656
Број насеља	563	713	574	385	545	399	178	168	175
Број индустријских објеката	491	495	438	356	367	298	135	128	140
Железничке пруге, km	1 216	1 080	989	739	760	705	477	320	284
Путеви, km	3 110	4 268	2 856	1 885	3 151	1 807	1 225	1 117	1 049

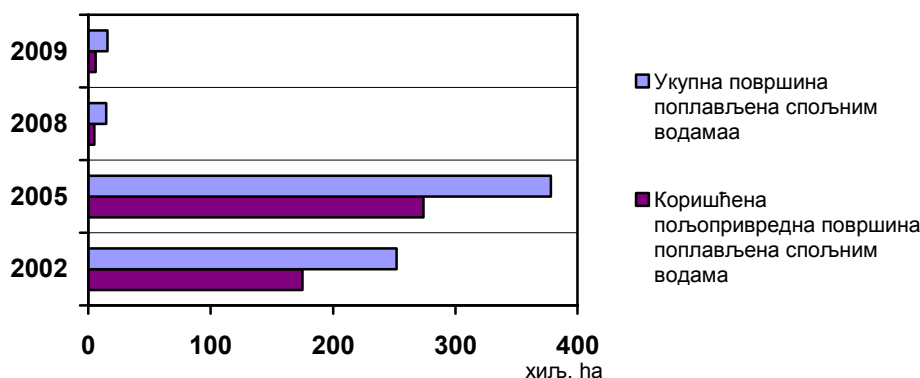
Одводњавање

Одводњаване површине, хиљ. ha	2 068	2 033	2 067	475	736	368	1 593	1 297	1 699
Канали, km	23 380	24 887	90 639	6 353	6 988	86 471	17 027	18 019	4 168
Број црпних станица	482	453	220	119	128	66	363	325	154
Капацитети, m ³ /sec	714	875	5 306	151	368	170	563	507	5 136
Инсталисана снага, kW	51 967	41 542	45 789	11 811	12 521	11 542	40 156	29 021	34 247

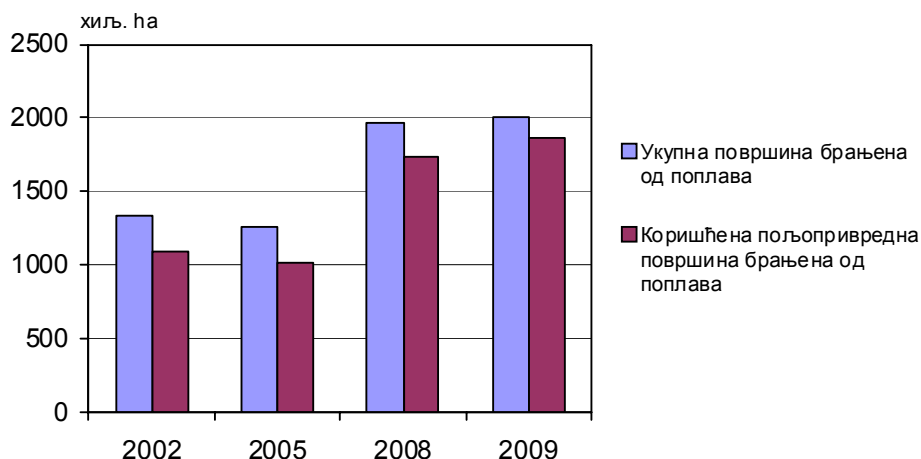
Ерозија земљишта, km²

Еродирано земљиште, km ²	284	1 635	1 221	284	1 629	1 221	-	6	-
Смирено земљиште, km ²	199	-	36	199	-	36	-	-	-

Укупне површине и коришћене пољопривредне површине поплавлјене спољним водама

Укупне површине и коришћене пољопривредне површине брањене од поплава

Методолошка објашњења

Подаци о заштити од штетног дејства воде и уређењу водотока добијају се редовним извештајима привредних друштава која се баве уређењем водотока, одбраном од поплава, заштитом земљишта од ерозије и смиривањем бујица. Извештаји статистичког истраживања из области заштите од поплава су се од 1993. до 2008. године прикупљали једном у три године, али због климатских промена, непредвидиве периодике појава поплава као и захтева корисника, од 2009. године истраживање се спроводи у годишњој периодици.

Истраживање са географског аспекта покрива привредна друштва која своју производну делатност обављају на целокупној територији Републике Србије.

Метод прикупљања података је извештајни, тј. извештајна јединица попуњава упитник на основу документације и евиденције којом располаже. У случају да за неке податке не постоји одговарајућа документација и евиденција, стручно лице врши процену, а на основу познавања мера заштите од поплава, опремљености, стања објеката. Попуњени упитник извештајна јединица доставља надлежном статистичком органу на чијој територији се налази њено седиште.

Поплавом од дејства спољних вода сматра се (повремено) стихијско плављење терена (долине већих водотока), услед изливања великих вода из природних и вештачких водотока, преливања воде преко одбрамбених насипа и брана или пробоја насипа, односно рушења брана и других заштитних хидрографевинских објеката, укључујући и поплаве које настају при стварању ледених баријера на водотоцима.

Код **одбране од поплава** исказане су површине и објекти који се одбрамбеним насипима заштићују од штетног дејства спољних вода.

Под **укупном брањеном површином** исказане су све категорије коришћеног земљишта укључујући и неплодно земљиште.

Под **регулацијом река** подразумева се рад на уређењу природних водотокова (у средњем и доњем делу тока) у циљу заштите подручја од штетног дејства реке.

Под **пресецањем тока** подразумева се скраћење тока реке пресецањем већих петљи.

Поплавом од дејства унутрашњих вода, сматра се плављење терена (низијска подручја) од сувишних површинских вода и високих подземних вода услед ненормалне хидролошке ситуације, као и од спорог одводњавања тих вода (неизграђеност и недовољан капацитет одводне мреже).

Код **одбране од поплава од унутрашњих вода** исказани су подаци о укупним и обрадивим површинама које су обухваћене системом за одводњавање, као и подаци о броју, дужини и капацитетима објеката и уређаја за одводњавање.

Као **црпне станице** исказане су само оне које служе за одводњавање. Укупан капацитет црпки, подразумева инсталисан капацитет свих црпки у црпним станицама, изражен у m^3/s .

Одводњавану површину чине укупне површине одводњаване у току године, без обзира на број извршених одводњавања.

Као **испумпане воде** исказане су све количине воде које су у току године, биле испумпане из система за одводњавање и убачене у реципијент.

Код **поплавлених површина и објеката** исказане су све површине и објекти који су у току године били захваћени поплавом од брдских и бујичних вода без обзира на дужину трајања поплава и на висину воде у поплавленом подручју. Ако је једна површина поплавлена више пута исказана је само једном.

Под **еродираним земљиштем** исказано је земљиште са кога је разорним дејством воде или ветра искидан или потпуно однет плодни слој земљишта и вегетације, тако да је његово коришћење у биљној производњи осетно смањено или потпуно онемогућено.

Смирено земљиште јесте оно на коме више нема спирања, одроњавања и ношења новог наносног материјала.

Бујице јесу планински потоци који набујају за време јаких киша и наглог топљења снега набујалом водом дубе корита, одроњавају обале и стварају вододерине, а изливањем воде испирају нестабилно земљиште и одлагањем наносног материјала (камена, шљунка, песка, земље и др) изазивају штете на грађевинским објектима изван насеља и пољопривредном земљишту.

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 011 2412-922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • www.stat.gov.rs
Одговара: проф. др Драган Вукмировић, директор
Тираж: 20 • Периодика излажења: годишња